

SAVIO, Adriano / LUCHELLI, Tomaso / CAVAGNA, Alessandro, *Giovanni Dattàri. Un numismatico italiano al Cairo*, Società Numismatica Italiana, Milà, 2015.

L'italià Dattàri (Livorno, c. 1853-El Caire, 1923) fou un italià viatger i instruït i un numismàtic d'un cert nivell. Casat amb una dona grega, durant molts anys treballà per a l'agència de viatges anglesa Cook i actuà com a guia per a viatgers d'un cert nivell i d'aquella nacionalitat, amb notable èxit. Poc a poc, però, anà derivant cap a la numismàtica i l'egiptologia i acabà centrant la seva activitat econòmica en la compra i venda de materials arqueològics.

De la seva vida aventurera n'ha traçat un deliciós retrat el numismàtic Adriano Savio, que al llarg de molts anys n'ha estudiat l'itinerari i n'ha publicat diferents avenços, fins que l'atzar portà a les seves mans una documentació important sobre els seus fons numismàtics i la Societat Italiana ha decidit de publicar-ne un perfil més complet i un estudi dels fons numismàtics.

En l'aspecte de l'estudi de les monedes, Dattàri s'especialitzà en la numismàtica alexandrina, però també tingué interès per altres aspectes de la moneda, especialment de la romana. L'any 1901 publicà un catàleg de la seva col·lecció amb 6.500 exemplars, tots de varietats diferents, que fou el llibre de referència durant molts anys. Més endavant, havia més que duplicat la seva col·lecció i es proposava d'editar una obra, molt més completa. En aquests temps finals de la seva vida, però, sembla que no anava prou bé de diners i cercà fórmules de compensació, com ara cedir una part de la col·lecció a canvi de l'edició. Certament, tot i ser comerciant, Dattàri era també un home generós i algun dels seus clients havia afirmat que n'havia obtingut monedes gairebé per res.

Morí sense haver pogut resoldre la qüestió de la nova edició ampliada i la seva filla, també culta i entesa en egiptologia, va pensar de cedir tota la col·lecció a l'Estat italià a condició que li dediquessin una sala i li editessin el llibre. En aquest apartat, hem recordat amb amarguesa la trista fi de la col·lecció Carles Tolrà, de què parlàrem no fa gaire a *Acta Numismàtica*, ja que el procés de la col·lecció Dattàri fou semblant. L'Estat italià, amb múltiples complicacions administratives i entrebancs burocràtics, va anar retardant durant anys l'acceptació del donatiu, mentre les possibilitats de treure el fons monetari d'Egipte es varen deteriorar per un canvi de govern. La filla assajà llavors que un metge amic de la família la tragués clandestinament del país, cosa que va fer, però en benefici propi i dels fills, contra els quals encara pledejava llargament la filla Dattàri anys després. El resultat fou que el govern italià mai no tingué la col·lecció i que aquesta fou, en bona part, dispersada.

El llibre, amè i interessant, ens explica totes aquestes coses i ens fa una anàlisi del contingut del fons i del seu interès numismàtic.